

İKTİSAT

- * İktisat zenginlik bilimidir
- * Amaç maddi anlamda refah maksimizasyonudur
- * Homo economicus : iktisadi düşünen insandır
- * İktisat; ennisiz insan ihtiyaçlarının, kıt kaynaklarla nasıl karşılanacağını araştıran bilim dalıdır

İktisadi kaynaklar insan ihtiyaçlarını gidermeye yarayan mal ve hizmetlerin elde edilmesini sağlayan üretim faktörüdür

Üretim faktörleri = 1) emek
2) sermaye
3) toprak
4) girişimci

- 1) emek: temel üretim faktörü
en önemli
birincil üretim faktörü
Üretim sürecinde emeğini karşılık "ücret" için
ücret; emek faktörüne istihlamlarla kullanılması
sonucu ödenen miktar
- 2) sermaye: önceden üretilmiş malı başka mal üretmek
için girdi olarak kullanılıyor
para sermaye olabilir; olmayabilir
Bu nedenle finansal sermaye para, sermaye malları ise makine, teçhizat vs. dir.
Bunun kullanımı karşılığı faiz ödeyeceğiz. Burada ki faiz fırsat maliyetidir sermayeyi kiralama.
Maliyeti burada faizdir. Girdi maliyetidir.
- 3) toprak: üretim faktörü haline gelmesi için (doğal kaynak) önceden emek faktörü sermayeyle gerekli. Toprak salubine bu toprağı kullanılmamasından dolayı rant öder (kira)

4) Girişimci : Üretim faktörlerini bir araya getiren, üretim sürecini organize eden ve üretim sürecinin riskini üstlenen kişidir.

Üretim süreci sonunda "kâr" elde eden.

→ Belli bir dönemde elde edilen mal ve hizmetlerin değeri, o mal ve hizmetlerin elde edilmesinde kullanılan üretim faktörlerine adanmış değer toplamına eşittir.

$$GSYİH = \text{Üretim Faktörleri} + \text{kâr} + \text{menkul}$$

Üretim süreci: girdilerin çıktılara dönüşme sürecidir.

Üretim faktörleri kullanarak insan ihtiyaçlarını karşılayarak mal ve hizmetlerin üretilmesi sürecidir.

Girdilerle çıktılar arasındaki fonksiyonel ilişkiye üretim fonksiyonu denir.

$$Q = F(K, L, N, E, \dots) \rightarrow \text{Üretim fonksiyonu}$$

Bir çıktı elde edilmesini mümkün kılan alternatif girdi bileşimlerini her birine Üretim yöntemi denir. Toplamına da Üretim teknolojisi denir.

* Teknolojik açıdan etkin olmayan bir üretim yöntemi ekonomik açıdan da etkin olmaz.

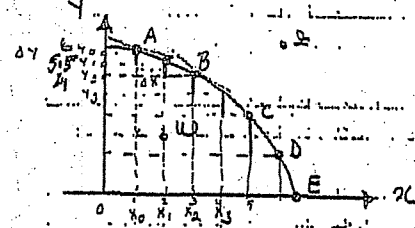
Üretim fonksiyonu bir üretim oranları eğrisine götürür.

Üretim oranları eğrisi: Bir ülkede var olan teknolojide mevcut tüm üretim faktörleri en etkin bir şekilde kullanıldığında elde edilecek alternatif mal bileşiminin geometrik yerine denir.

Bu eğri üzerinde bulunan bir ülke tam istihdamdadır. Bu eğri üzerinde her noktada tam istihdam vardır.

Bir ülkede 2 mal üretiliyorsa, 1 malın miktarı artırılabilirken diğ. malın miktarı azaltılmalıdır. Vazgeçilmek gerekir.

Tipik üretim oranları eğrisi:

• W. artıl kapasite var
• Kullanılmayan kaynaklar vardır.

• A, B, C, D, E tam istihdam

• 2. imkansızlık

Her ilave bir daha fazla X mali elde etmek için daha fazla Y malından vazgeçilmek gerekiyor.

Geometrik olarak fırsat maliyeti, üretim oranları eğrisine çizilecek teğetin eğimidir.

→ eğim_{A-B} = $\frac{\Delta Y}{\Delta X} = \frac{0.5}{1} = 0.5$ → ilave 1 bir X mali üretmenin fırsat maliyeti 0.5 bir Y malıdır.

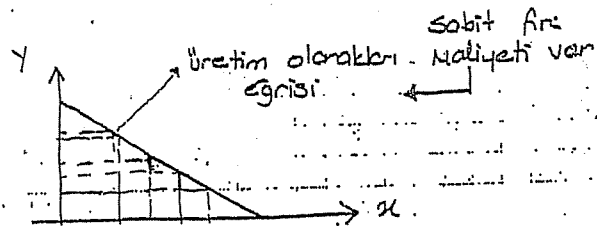
→ eğim = $\frac{\Delta Y}{\Delta X} = \frac{1.5}{1} = 1.5$ → ilave 1 bir X mali üretmenin fırsat maliyeti 1.5 bir Y malıdır.

Yeni X'in Y'sinden fırsat maliyeti artıyor.

X ve Y malının üretim faktörleri yagualukları farklı olduğu için daha fazla X mali elde etmek için, daha fazla Y malından vazgeçilir.

X mali emek-yığın bir mal ise, Y malından vazgeçil-diyinde Y malından kullanılan emek, X malına transfer olur. ama K ne olacak?

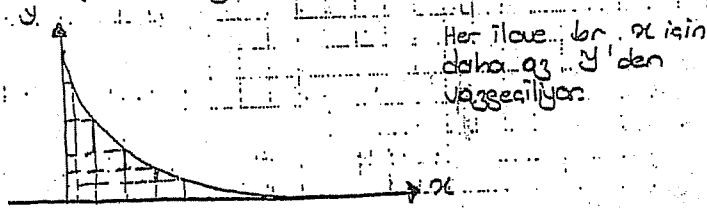
Eğer bir endüstri diğ. malın üretim faktörleri arasında tam olarak geçiyorsa, üretim faktörleri arasında tam ikame vardır o halde Ü. oranları eğrisi →

İktisadi kaynaklar bir üretim olanaktan diğerine mükemmel aktarılabildiği için ün. olanakları eğrisi orjine göre dışbükeydir.

Faktörler arasında sınırlı ikame olduğu için dışbükeylik ortaya çıkar. Dolayısıyla tek bir malın üretilmemesidir. Üretimde tam uzmanlaşma tipik ün. olanakları eğrisinde mümkün çünkü fırsat maliyeti hep aynıdır.

Ün. Olanakları Eğrisi Orjine göre dışbükey olabilir. Bu da tipik olmayan ün. imkânları eğrisidir.

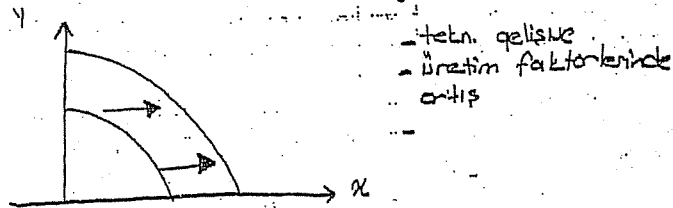

Fırsat maliyeti sol yulardan sağ aşağıya doğru gidildikçe Y maliyeti oranda azalıyor. (Fırsat maliyeti)

Faktörler arasında giderek kolaylaşan ikame vardır.

Üretim olanakları eğrisinin konumu:

okur-yazar sayısının artması, emeğin verimliliğini artırır ve normal şartlar altında üretilmeyecek konuma getirir.

MAL VE HİZMETLER

İnsan ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan ihtiyaç; karşılandığı zaman mutluluk veren, kazandıran, karşılanmadığında acı, keder, elem veren duygulardır.

Mal ve hizmetlerin ihtiyaç karşılayabilme özelliğine fayda denir.

* Bir şeyin mal ve hizmetlere atfedeceği önem derecesi; sağlayacağı fayda derecesi ile orantılıdır.

Mal: Depolanabilir, somut olan, kullanılabilen insan ihtiyaçlarını karşılayabilme özelliğine sahip olan her şey. Üretildikleri anda tüketilmeyebilir.

Üretim malları: Önceden üretilmiş olan ve başka malların üretiminde kullanılan mallardır. - ara mallar -

Tüketim malları: nihai mallardır. Direkt tüketim amaçlıdır.

- Dayanıklı ve dayanıksız olmak üzere 2'ye ayrılır.

Not: İktisadi mallar kâr ve fiyat vardır.

Hizmet: Somut, depolanamaz, üretildiği anda tüketilir.

İKTİSADİ SORUN: Hangi mallar ne kadar üretilecek? Kim için? Nasıl üretilecek? (Faktörler)

Her ülkede ortak sorundur. 2 alternatif iktisadi sistem var:

- i) Kumanda Ekonomisi: Sosyalist ekon. anlayışı.
- ii) Piyasa Ekonomisi: Kapitalizm

* Sosyalist eko. de tüm üretim faktörleri devlet tekelinde. İktisadi sorun devlet tarafından çözülüyor. Devlet müdahalesi var. Sağlam bir kurumsal yapıya ihtiyaç var. Kurum ve kurullar çok iyi işlemelidir. Tüm karar birimlerinin açık olması, bakiye his bir dinamikmi olmayan bir iktisadi yapı olması deşevon-
tardır. Ekonomik dinamikleri en önemli etkeni rekabettir.

* Piyasa eko. de iktisadi sorun piy. da çözülür. Piyasa alıcı ve satıcının karşı karşıya geldiği her türlü ortamdır. Bireyler maksimize eder, piyasa optimize eder.

Eğer bireyler kendi çıkarlarını maks. fayda ile sağlarsa piyasa da optimize eder.

Ekonomik dinamiklerin çözümlenmesi

İktisat ekonomik sorunları çözümlerken 2 yolda alaya bakar:

Mikro iktisat: Karar birimlerinin bireysel eko. sorunları ile ilgilidir.

Makro iktisat: toplumsal eko. sorunla ilgilidir.

Kısmi Denge Analizi: iktisat literatüründe kazandıran Alfred Marshall

Genel Denge Analizi: L. Walras'ın

Kısmi Denge Analizinde "ceteris paribus" varsayımı yapılır.

İktisadi modellerde 2 çeşit değişken kullanılır:

bağımlı- içsel- endojen değişken
bağımsız- dışsal- eksojen değişken

→ Bağımlı değişken: Eğer bir değişkenin değeri eko. model içerisinde başka değişkenler tarafından belirleniyorsa bağımlıdır. ÖR: Bir malın fiyatı, faiz, istihdam, hacmi, ücret düzeyi (bütün fiyatlar içsel değişkendir)
(L: döviz kuru, rant, ücret, faiz, mal fiyatı)

$$P_t = \beta_0 + \beta_1 M_t + \beta_2 d_t + \beta_3 B A_t$$

↓
Fiyatlar genel düzeyi

↓
Para Arzi

↓
Kur Artışı

↓
Bütçe Açığı

Bağımlı Değişkenler

Bağımsız Değişkenler

β_1 : Para arzı değişkenlerinin enfl. üzerindeki etkisi.
 β_2 : Kur artışlarının " " " " " "
 β_3 : Bütçe açıklarının " " " " " "

→ Bağımsız Değişkenler: Ekonomik denklemlerle dıştan verilen değişkenlerdir. Genellikle otom değişkenler olarak bilinir.

Alaylar Dinamik Bir Süreçte Akışı 1'in; 2'ncisi Göre Sınıflandırma:

1) Stok Değişken: Eğer bir değişkenin değeri zamanınsurundan bağımsız olarak belirleniyorsa bu stok değişkendir.
ÖR: Para stoku, Sermaye stoku, TR Harcaması, Borç stoku.

2) Akım Değişken: Eğer bir değişkenin değeri zamana bağlı olarak oluşuyorsa akım değişkendir.

Bunların alacağı değerler zaman içerisinde başka değişkenlerle belirlenir.

ÖR: C, Y'ye bağlı
I, i'ye bağlı
M, Y'ye bağlı
old için akım değişkeni.

Talep Denklemi: $q_{dx} = a - bP$

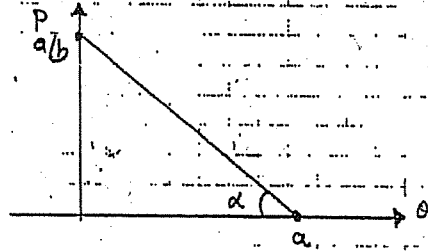
a: Fiyat dışındaki talep fon. da yer alan diğer değişkenlerin talep edilen miktar üzerindeki etkisi

b: "c.p. P bir bir artarsa benim o malın satın almak isteyeceğim miktar kaç bir azalır" bunu gösterir

→ Eğer b yüksekse P'deki küçük bir değişikliğin miktar üzerindeki etkisi büyüktür.
b: "nasıl" değişmeyi gösteriyor.

Talep Eğrisinin Eğimi:

Eğim geometrik olarak herhangi bir doğrunun y eksenine yaptığı açının tangentine eşittir.

$$q_{dx} = a - bP$$

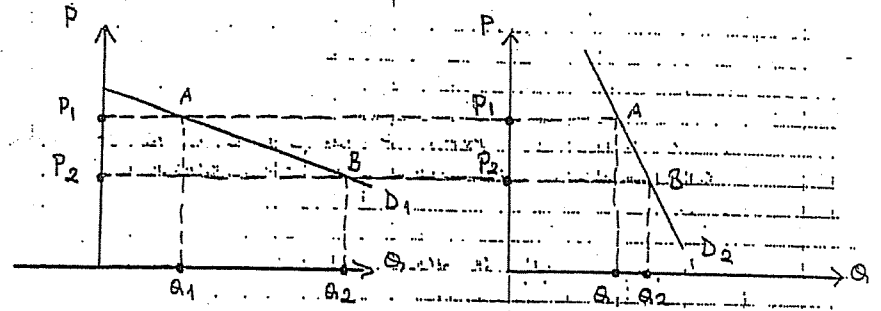
$$\text{eğim} = \frac{\Delta P}{\Delta Q} = \frac{a/b}{a}$$

$$\text{eğim} = \frac{1}{b}$$

* b terimi ne kadar yüksekse, talep eğrisinin eğimi o kadar düşüktür.

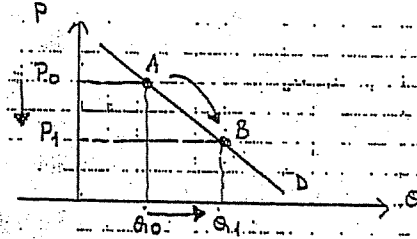
* dolayısıyla talep eğrisi o kadar yattıkça

* Talep eğrisinin yatkın olması da P'deki küçük bir değişikliğe miktarda tepkinin çok siddetli olacağını gösterir

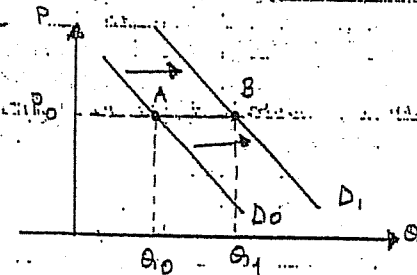

TALEP EDİLEN MİKTARIN DEĞİŞMESİ VE TALEBİN DEĞİŞMESİ

* c.p. malın P'da meydana gelen bir değişim, talep edilen miktarı değiştirir. Dolayısıyla Talep eğrisi üzerinde bir harekete neden olur.

* malın P'si sabitten diğer faktörlerin değişmesi talebi değiştirir. Dolayısıyla talep eğrisi bütünüyle sağa sola hareket eder.

$P_c \downarrow, P_s \uparrow$
M \uparrow (dışım varsa)
M \downarrow (dışık varsa)
N \uparrow
T \uparrow (lehine)

MİKRO İKTİSAT.

Fiyat teorisi dir.
Bölüşüm teorisi dir.
Tüketici ve üretici davranışı, piyasalar, gelir bölüşümü dir.

TÜKETİCİ DAVRANIŞLARI TEORİSİ:

ARZ - TALEP ANALİZİ

TALEP EĞRİSİ

TALEP: Satın alma gücü ile desteklenen istektir.
Bir tüketici herhangi bir maldan belli bir dönemde satın alabileceği miktarı belirleyen çok sayıda faktör vardır.

talap fonksiyonu: temelajcı zevk ve tercihler
↑ fiyat ↑ → x malı fiyat ile ilgili beklentiler
 $q_{dx} = f(P_{xx}, P_y, P_c, M, T, M_E, P_{x_E}, N, \dots)$

P_{xx} : malın fiyatı
↑ fiyat ↑
↑ mal ↑
 P_y : malın fiyatı
↑ fiyat ↑
↓ mal ↓
 P_c : malın fiyatı
↑ fiyat ↑
↑ mal ↑
 M : gelir
↑ gelir ↑
↑ mal ↑
 T : nüfus
↑ nüfus ↑
↑ mal ↑
 M_E : malın fiyatı
↑ fiyat ↑
↑ mal ↑
 P_{x_E} : malın fiyatı
↑ fiyat ↑
↑ mal ↑
 N : nüfus
↑ nüfus ↑
↑ mal ↑

Talap edilen mal miktarı ile bunu etkileyen faktörler arasındaki ilişkili talap fonksiyonu gösterir.

Bir malın fiyatı ile sağlayacağı marginal fayda arasında ilişki vardır.

talap kavumu: Bir malın fiyatı ile o maldan satın alınmak miktarı arasında ters ilişki vardır. Talap kavumuna yakın mallar normal maldır.

$$P_{xx} = \uparrow \quad q_{dx} \downarrow$$

$$P_y = \uparrow \quad q_{dx} \uparrow$$

$$P_c = \text{birlikte tüketilen mallar} \uparrow \quad q_{dx} \downarrow$$

(Araba-benzin)

$$q_{dx} = f(P_{xx}^+, P_y^+, P_c^+, M, T^+, M_E^+, P_{x_E}^+, N, \dots)$$

M = Gelirim arttığı zaman o maldan daha çok talep ediyorsam o mal üstün mal, daha az talep ediyorsam düşük maldır.

T = İktisadın sosyal bilimler içinde subjektif alınmasının bir göstergesi.

$$M_E = \uparrow \text{ ise } q_{dx} \uparrow$$

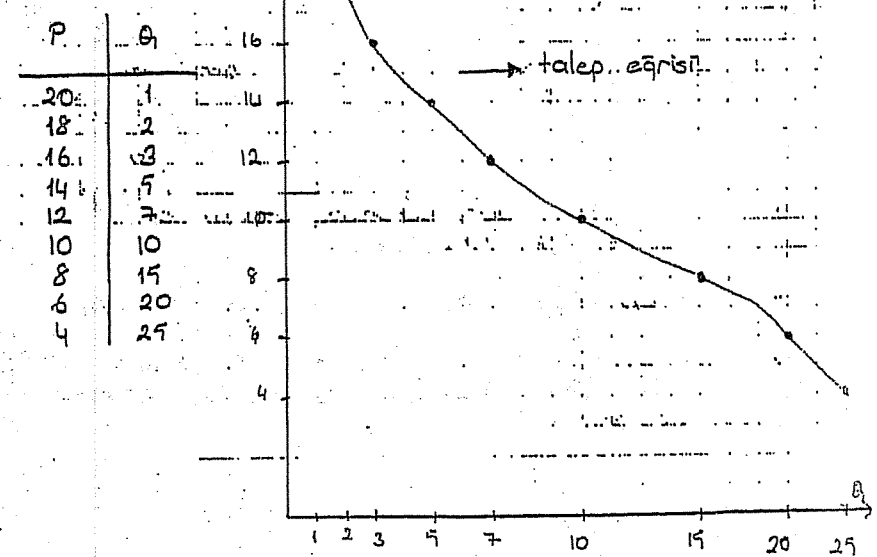
$$P_{x_E} = \uparrow \text{ ise } q_{dx} \uparrow$$

$$N = \uparrow \text{ ise } q_{dx} \uparrow$$

1980'lerde çıkmış literatüre.

Talap eğrisi sonuz fayda max sağlayan noktalardan oluşuyor.

Talap Sedülü

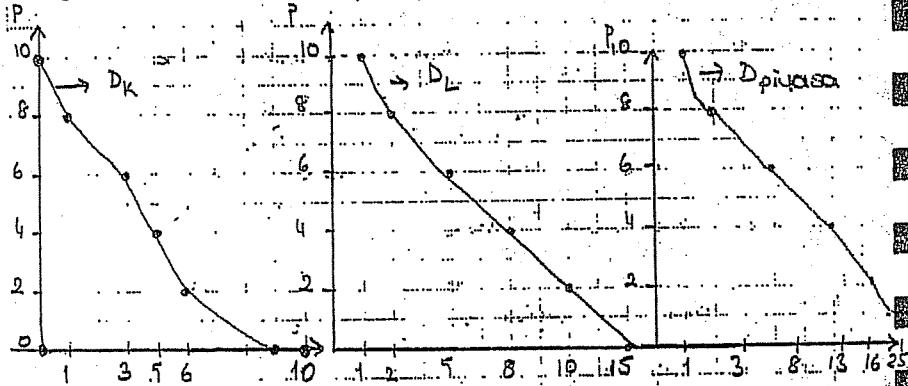

PİYASA TALEP EĞRİSİNİN ELDE EDİLMESİ

Bireysel talep eğrilerinin yataz toplamı şeklinde elde edilir.

Bunun için her alternatif P düzeyinde bütün tüketicilerin maldan ne kadar satın alacak istediklerini bilmek gerekir.

P	Q_K	Q_L	$Q_K + Q_L$
10	0	1	1
8	1	2	3
6	3	5	8
4	5	8	13
2	6	10	16
0	10	15	25

Bireysel talep eğrilerinin yataz toplamını bulunuz. 2 durum etkileri:

Züppe Etkisi
Gösteris Etkisi

Züppe Etkisi: Bir maldan tüketilecek miktar arttıkça, temsili bir birey açısından o mala olan talebin artması

Gösteris Etkisi: Bir malı kullanan tük. sayısı arttıkça o mala olan talebin artmasıdır.

ARZ EĞRİSİ

Bir firmanın belirli bir dönemde satmak isteyeceği mal miktarını, etkileyen çok sayıda faktör vardır. Bu faktörlerle arz edilen miktar arasındaki fonksiyonel ilişkiye arz fonksiyonu denir.

$$Q_{sx} = f(P_x, P_o, I_p, T_{oc}, S_{ub}, t, E_{m}, \dots)$$

diğer mal qırdı
faktörleri

arz kavunu: malın fiyat arttıkça o maldan arz edilen miktar azalır.

(Teknoloji ancak uzun dönemde değiştirilebilir)

* (Sübvansiyon, hükümetin firmaları yatırım konusunda desteklemesidir) (SÜB, negatif dolaylı vergidir). İşlenen sub. pol. önemli ürün ya da qırdı bağında yapmaya çalışılırsa israfı yol açar. Piy. değerlerinin işleyişine korunması gerekir)

* Vergi, hükümetin kamu mal ve hizmetlerin arzını devamlı tutmak amacıyla elde ettiği gelirdir. Hükümetler vergiyi mallar veya hizmetlerin üzerinden alabilir (dolaylı vergi) ya da faktör gelirleri üzerinden doğrudan vergi alabilir (gelir vergisi, kurumlar vergisi).

* Eğer vergiyi değer üzerinden alıyorsa ad-valorem vergi, birim üzerinden alınıyorsa spesifik vergidir.

Arz Fonksiyonu ile Arz Esnekliği:

$$Q_{sx} = g + h \cdot P$$

g: Fiyat dışındaki faktörlerin arz üzerinde etkisi

$$q_{sx} = g + hP$$

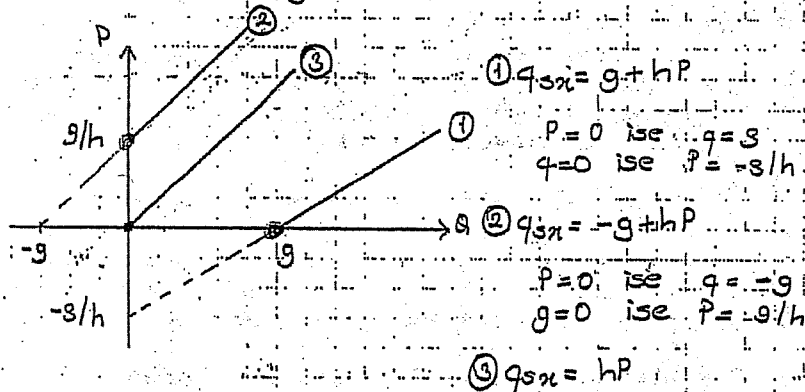
$g > 0 \rightarrow P$ dışındaki diğer faktörler (e) etkiliyor

Firma bazen sub. den faydalanmak, versiyon indirimlerinden ya da teknolojiden faydalanmak için $P=0$ iken bile üretim yapabilir. Bazen hiç üretim yapmama durumu, $P=0$ iken yapacağı üretim durumu kaybindan daha büyük olur.

$g < 0 \rightarrow P$ dışındaki diğer faktörler (e) etkiliyor.

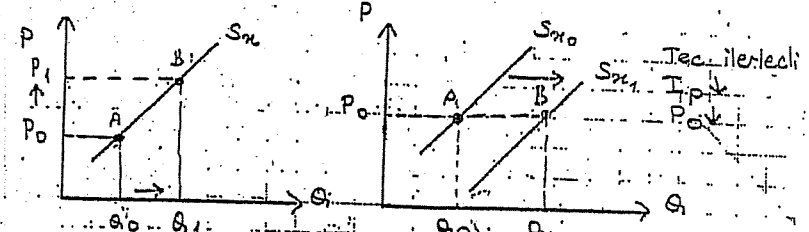
P düzeyi ancak belli bir seviyenin üzerine çıktığı zaman firma üretim yapmak istiyor.

$g = 0 \rightarrow P$ dışındaki faktörlerin arz üzerinde etkisi yok.

ARZ EDİLEN MİKTARIN DEĞİŞMESİ VE ARZIN DEĞİŞMESİ

c.p. malın fiyatında meydana gelen değişimler arz edilmek üzere miktar değiştirir yani arz eğrisi üzerinde bir noktadan başka bir noktaya hareket eden.

arz edilen miktarın değişmesi arzun değişmesi malın P'si dışındaki faktörlerde meydana gelen bir değişim arzı değiştirir ve arz eğrisi sağa sola hareket eden.

ESNEKLİKLER

TALEP ESNEKLİĞİ:

1) Talebin Fiyat Esnekliği: Bir maldan satın alınmak istenen miktarın o malın fiyatındaki değişimlere olan duyarlılığıdır. (Talep esnekliği de denir)

Malın P'si %1 artarsa talep edilen miktar % kaç azalır, onu ölçer.

2 şekilde ölçülür:

Eğer talep eğrisi üzerinde spesifik bir nokta üzerinde esnekliği isteniyorsa talebin nokta esnekliği kullanılır.

$$e_{dx} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P}{Q_1} = \frac{(Q_2 - Q_1)}{(P_2 - P_1)} \cdot \frac{P_1}{Q_1}$$

Eğer talep eğrisi üzerinde 2 nokta arasında esneklik bulmak isteniyorsa orta nokta yay esnekliği formülü kullanılır:

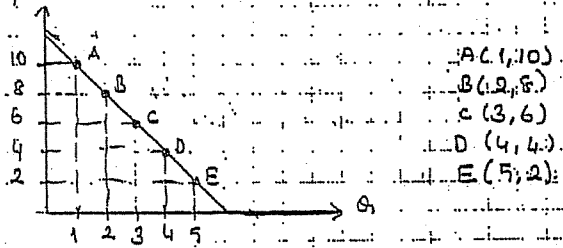
$$e_{dx} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \left(\frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2} \right) = \frac{(Q_2 - Q_1)}{(P_2 - P_1)} \cdot \frac{(P_1 + P_2)}{(Q_1 + Q_2)}$$

ÖR: Doğal gaz için talebin fiyat es. = -0.4 oldığında doğal gaz fiyatı %10 artarsa doğal gaz talebi miktarı nasıl değişir?

$$-0.4 = \frac{\text{Talep Mik. \% Değ.}}{\text{Malın Fiy. \% Değ.}} = x \quad x = -4\%$$

104: azalır

KPSS 2002
ÖR: P

P = 8 → 10'a yükseldiğinde orta nokta yay es. yok. $e_{dx} = ?$

$$e_{dx} = -\frac{\frac{\Delta Q}{Q} \cdot \frac{P}{P}}{\frac{\Delta P}{P}} = -\frac{3}{7}$$

$$e_{dx} = -\frac{(1-2) \cdot (8+10)}{(10-8) \cdot (1+2)}$$

KPSS 2000

ÖR: Bir malın talep denklemi:

$Q = 120 - 2P$ olarak verildiğinde malın

P = 10 TL ise $e_{dx} = ?$ 2. yol: kısa yol:

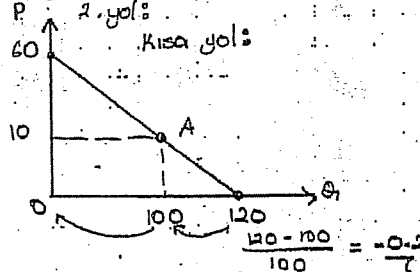
1. yol:

$$e_{dx} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P}{Q}$$

malın P'ye göre türevi

$$= -2 \cdot \frac{10}{100}$$

$$= -0.2 //$$

HAYKUBATI.

ÖR: Bir ekon. de. tel hizmetleri talep fonk:

$$Q_d = 1000 - 150P + 25Y \quad \text{old. bir ekon. de.}$$

Harcanabilir kişisel gelir $Y = 200$

$P = 10$ olursa $e_d = ?$

$$e_d = -150 \cdot \frac{10}{1500} = -1$$

$$= -\frac{10}{30} \quad e_d = -\frac{1}{3} = 0.33$$

Ödev:

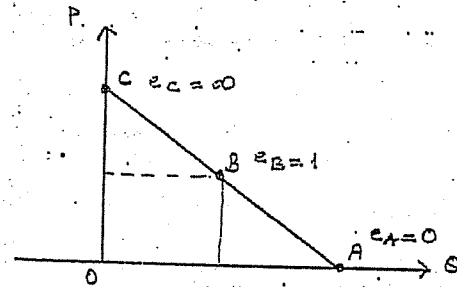
Doğrusal bir D eğrisinin üzerinde bulunan her noktada esneklik değeri farklıdır. Neden?

Doğrusal bir D fonk. eğimi ile esn. arasında nasıl bir ilişki vardır?

$$\text{İpucu: } \text{eğim} = \frac{dP}{dQ}$$

$$\text{esneklik} = \left(\frac{dQ}{dP} \right) \cdot \frac{P}{Q}$$

13 Ekim 2004
Garsauba

$$e_A = \frac{dQ}{dP} \cdot \frac{P}{Q}$$

$$e_B = \frac{1}{\text{eğim}} \cdot \frac{AB}{BC} = 1$$

$$= \frac{1}{\text{eğim}} \cdot \frac{0}{20} = 0$$

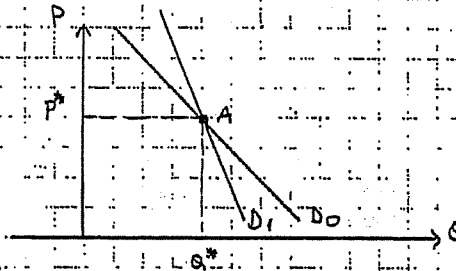
her noktada aynı

$$e_C = \frac{1}{\text{eğim}} \cdot \frac{OC}{0} = \infty$$

Esneklik ile Eğim arasında ters ilişki vardır.

Doğrusal bir talep eğrisi üzerinde her noktada esneklik farklıdır ve $0 < e_d < \infty$ dur. Ama eğim her noktada aynıdır.

⊗⊗ Eğimleri farklı olan 2 talep doğrusunun kesim noktasında esneklikleri nasıldır?

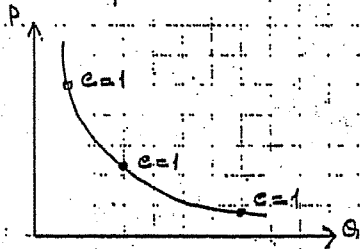

$$e_0 = \frac{1}{\text{eğim}_0} \cdot \frac{P^*}{Q^*}$$

$$e_1 = \frac{1}{\text{eğim}_1} \cdot \frac{P^*}{Q^*}$$

* eğim₁ > eğim₀
oldu için
* e₀ > e₁

* Talep Eğrisi: Eğer Hızlanan Hiperbol Şeklinde ise esneklik değeri her noktada 1'dir.

$$Q = a \cdot P^{-1}$$

$$Q = 8 \cdot P^{-1} \Rightarrow P=2 \text{ için } e_d = \frac{dQ}{dP} \cdot \frac{P}{Q}$$

$$e_{d1} = (-8P^{-2}) \cdot \frac{P}{Q}$$

$$e_{d1} = \frac{-8}{(2)^2} \cdot \frac{2}{4}$$

$$e_{d1} = \frac{1}{7}$$

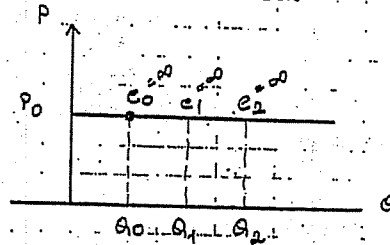
$$P=5 \text{ için } e_{d2} = \frac{-8}{(5)^2} \cdot \frac{5}{4} \Rightarrow e_{d2} = \frac{1}{7}$$

Ama hiperbolde her noktada eğimin değeri farklıdır. Her noktada eğim farklı old. halde esneklik değeri her noktada aynıdır, birimdir.

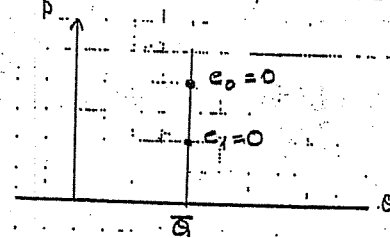
Eğim ve Esneklik Arasındaki Yorum Farklı:

- * Eğim; mutlak değişmedir; ölçü birimi vardır
- * Esneklik; fiyatları % değişiminin, miktarda yapacağı % değişimeyi ölçer ve ölçü birimi yoktur

Eğimi 0 olan bir talep eğrisinin esneklik değeri her noktada ∞ 'dir

Eğim 0 ise esneklik 0'dır (Fiyatları değişikliklere duyarlı)

- |e| > 1 elastik talep (esnek)
- |e| < 1 inelastik talep (esnek olmayan)
- |e| = 0 katı talep
- |e| = ∞ sonuza esnek talep

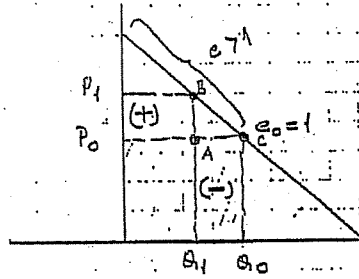
ESNEKLİK İLE TOPLAM HARCAMA ARASINDAKİ İLİŞKİ

1) Talep esnekliğinin 1'den büyük olduğu bölgede ($e_d > 1$) Fiyat değişikliği ile Toplam Harcama arasında ters ilişki vardır.

$$TE_x = P_x \cdot Q_x$$

$e > 1$ P: %1. ↑ zamon benim bu malden satın almak isteyeceğim miktar %1'den fazla azalacaktır.

Bu durumda: TE azalır.

P'deki artışın TE arttırıcı etkisi: $P_0 P_1 B A$

TE azaltıcı etkisi: $A C Q_0 Q_1$ 'dir

(-) > (+) old.

İçin

$e > 1$ bölgesinde

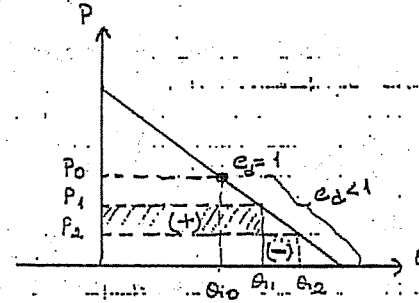
$$P \uparrow (\downarrow) \Rightarrow TE \downarrow (\uparrow)$$

2) Talep esnekliğinin 1'den küçük olduğu bölgede ($e_d < 1$)

Fiyat değişikliği ile Toplam Harcama arasında pozitif ilişki vardır.

$e_d < 1$ P'deki %1'lik artış benim bu malden satın almak isteyeceğim miktar %1'den daha az azalacaktır.

Harcama artışı etkisi, satın alınmak istenen mal miktarındaki düşüşün harcama azaltıcı etkisinden daha düşük oldu için. Kuvvetli TE arttır.

(+) > (-) olduğu için

$e_d < 1$ bölgesinde

P ↓ zamon TE ↑

3) Esnekliğin birime eşit olduğu noktada ($e_d = 1$) Fiyat değişikliği ile toplam harcama arasında ilişki yoktur.

$e_d = 1$ P ↑ (↓) zamon TE değişmez

sonuç: 2004 KPSS

Talep miktarı (Q) ile Fiyat (P) arasındaki ilişki

$Q = 8 \cdot P^{-1}$ verilen bir mal için aşağıdakilerden hangisi söylenir?

iki kenar hiperboldur şeklin (talep eğrisinin) doğayla $e_d = 1$ 'dir.

Malın P'si düşerse / yükselirse TE değişmez!

KARIMAKAMLIK 8 2004:

Her 2 eksen de kesen doğrusal talep eğrisinde esneklik ile ilgili hangisi doğrudur?

P düşerse, miktar arttıkça, esneklik azalır (ya da tersi)

TALEP ESNEKLİĞİNİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

1) Malın bütçe içerisindeki göreceli önemi

Eğer bütçe içerisindeki pay yüksekse, o mala ait talep esnekliği de yüksektir

2) Eğer bir mal kolay ikame edilebilir bir mala o mala ait talep esnekliği yüksektir

İkame edilebilirlik derecesi arttıkça, e_d esnekliktir

3) Eğer mal zorunlu mal ise bu durumda talep esnekliği düşüktür, " lüks " " " " "

zorunlu mal : $0 < e_m < 1$ → gayri üstün mal

lüks mal : $e_m > 1$

↓
doğrusal olmasındadır. Fiyattaki değişimlere çok duyarlıdır

4) Zaman : Malın fiyatının değişiminin korar birimleri tarafından alılabildiği için zaman ihtiyacı vardır

Zaman ilerledikçe e_d artar

TALEBİN GELİR ESNEKLİĞİ

Bir maldan satın alınmak istenen miktarın, gelindeki değişimlere olan duyarlılığına, talebin gelir esnekliği denir

Gelin %1 arttığında (azaldığında), o maldan satın alınmak istenen miktarın %1 kaç değişeceğini gösteren esnekliktir

→ $e_m < 0$ olan mallar düşük mal
→ $e_m > 0$ olan mallar üstün mal

$$e_{m, g} = \frac{\Delta Q_x}{Q_x} \cdot \frac{M}{\Delta M}$$

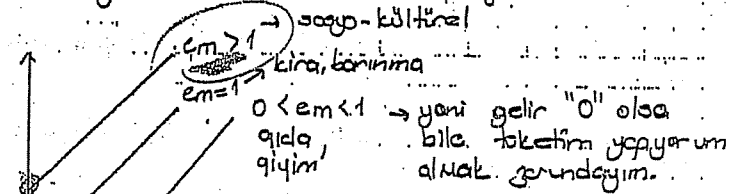
→ $0 < e_m < 1$ → zorunlu mal
→ $e_m > 1$ → lüks mal

Bunu da nokta gelir esnekliği ve fiyat gelir esnekliği diye okuyoruz.

Engel Eğrisi : Gelin ile tüketim arasındaki ilişkiyi inceleyen ilişkiyi Engel dir

Halkın gelir düzeyi ne kadar düşükse, halkın gelinin büyük kısmını gıda giyim ve barınma için harcar

Gelin düzeyi arttıkça, zorunlu ihtiyaçların bütçe içerisindeki payı azalır. Sosyo-kültürel ihtiyaçların bütçe içerisindeki payı artar

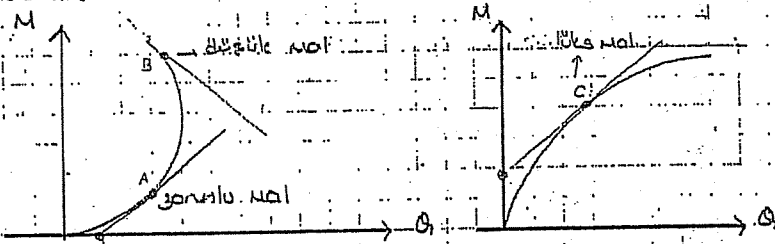
Engel eğrisi miktar eksenini kesiyorsa gelir esnekliği 0'den büyük 1'den büyüktür.

Engel eğrisi orjinden çıkıyorsa $e_m = 1$

Engel eğrisi gelir eksenini kesiyorsa $e_m > 1$.

Engel eğrisi negatif eğimli ise mal "düşük mal" dir.

Bir mal önce zorunlu sonra lüks sonra da düşük mal olabilir.

Engel Eğ. üzerinde bulunan spesifik noktada, nokta gelir esnekliğini, aynıdır. esn. de engel eğ. üzerinde bulunan 2. noktanın ort. esnekliğini ölçüyoruz.

$$e_{m,x} = \frac{\Delta Q}{\Delta M} \cdot \left(\frac{M_1}{Q_1} \right) \rightarrow \text{nokta esn.}$$

$$e_{m,x}^{\lambda} = \frac{\Delta Q}{\Delta M} \cdot \left(\frac{M_1 + M_2}{Q_1 + Q_2} \right) \rightarrow \text{yay esn.}$$

sonu: $Q = 1000 - 150P + 25Y$ $P = 10$
 $Y = 200$

$$e_{m,x} = \frac{25}{4500} \cdot \frac{200}{10} = 1,1$$

$$e_{m,x} = \frac{10}{9} = 1,1$$

$e_{m,x} > 1$ old. için zorunlu mal!

TALEBİN GAPRAZ ESNEKLİĞİ

Bir malden satın alınmak istenen miktarın diğer malın fiyatındaki değişimlere olan duyarlılığına talebin gapraz esnekliği denir.

* Y malının fiyatı arttığı zaman X malına olan talep artıyorsa, Y malı için X malı brüt ikame maldır.

Bu tek taraflı old. için brüt.

Gapraz ikame etkisi: malların birini için gapraz esnekliklerini hesaplayıp, cebirsel olarak topluyoruz. çıkan sonuç (+) ise bu mallar net ikame mallardır. çıkan sonuç (-) ise bu mallar net tamamlayıcı mallardır.

ÖNEMLİ: $e_{y,x} = \frac{\Delta Q_x}{\Delta P_y} \cdot \frac{P_y}{Q_x}$

$e_{y,x} > 0$ ise Y için X malı "brüt ikame" mal

$e_{y,x} + e_{x,y} > 0 \Rightarrow$ Y ve X malları "net ikame"

$e_{y,x} < 0$ ise Y için X malı "brüt tamamlayıcı"

$e_{y,x} + e_{x,y} < 0 \Rightarrow$ Y ve X malları "net tamamlayıcı"

$e_{y,x} = +1 \Rightarrow$ Y için X malı tam ikame

$e_{y,x} = -1 \Rightarrow$ Y için X malı tam tamamlayıcı

$e_{y,x} = 0 \Rightarrow$ Y ile X malı ilişkisiz maldır.

$e_{A,B} > 0$ ise $P_A \uparrow$ in B malına etkisi!
 $Q_B \uparrow$ $\left[X_{B,Y}^S \right]$
 D_B sağa kayar

ARZ ESNEKLİĞİ

2004 KASS

X malı A malının ikamesi
Y malı ise A malının tamamlayıcısıdır.

A malı pıy. da gerçekleşen bir değişme sonucunda
P_A yükselmiş ve Q_A azalmıştır. Bu sağkenarı değişme
nedeni demeg?

- A malı üreticilerinde bağımlının pıy. dan çekilmesi ve P_y'nin ↑
- A malı " " " " ve P_y'nin ↓'si
- A malı " " " " ve P_x düşmesi
- A malı bade kullanılan Lejind: malini düşmesi ve P_x yükselmesi
- A malı " " " " yükselmesi ve P_y düşmesi

arz esnekliği :
Bir maldan arz edilmek istenen miktarın o malın fiyatında olan değişimlere duyarlılığıdır

Nokta Arz Esnekliği : $e_{sX} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \cdot \frac{P_1}{Q_1}$

Orta Nokta Yayı Esnekliği : $e_{sX} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \cdot \frac{(P_1 + P_2)}{(Q_1 + Q_2)}$

sonu: $P = 50 + 3 Q_s$

$P = 100$ $e_s = ?$

$Q_s = \frac{P}{3} - 50$

$e_s = +\frac{1}{3} \cdot \frac{100}{50/3}$ $e_s = 2$

* Arz eğrisi eğer miktar eksenini kesiyorsa bu durumda arz esnekliği her noktada 1'den büyükür.

$Q = g + hP$

$e_s = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \left(\frac{P}{Q} \right)$

$e_s = \left(h \cdot \frac{P}{g+hP} \right) \cdot \frac{hP}{g+hP}$

* $g > 0$ ise :

$e_s < 1$

* Arz eğrisi eğer fiyat eksenini kesiyorsa bu durumda arz esnekliği her noktada 1'den büyüktür.

$Q = -g + hP$

$e_s = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \left(\frac{P}{Q} \right)$

$e_s = h \cdot \frac{P}{-g+hP} = \frac{hP}{hP-g}$

* $g \leq 0$ ise
 $e_s > 1$

sonu :
 $Q_s = 10 + 2P$
 $e_s = ?$

$e_s = 2 \cdot \frac{P}{10+2P} = \frac{2P}{10+2P} < 1$

Her noktada 1'den büyüktür.

* Arz eğrisi orjinden geçiyorsa arz esnekliği her noktada 1'e eşittir

$$Q = hP$$

$$e_s = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P}{Q}$$

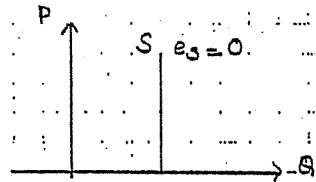
$$e_s = h \cdot \frac{P}{hP} \quad e_s = 1$$

$$\begin{array}{l} -g = 0 \text{ ise} \\ e_s = 1 \end{array}$$

ARZ ESNEKLİĞİ VE ZAMAN

- Piyasa Dönemi → (çok kısa dönem)
- Kısa Dönem
- Uzun Dönem

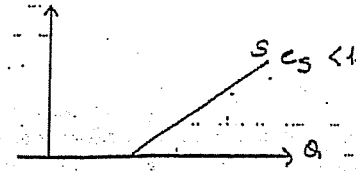
* Piy. Döneminde S hiçbir şekilde değişmez. Dolayısıyla P'deki değişimlere duyarsızdır. Dikey bir doğrudur ve $e_s = 0$ 'dır.

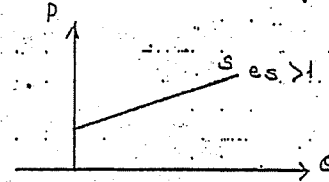
* Kısa dönemde üretim sürecinde kullanılan girdilerden en az 1 tanesinin sabittir. K ve L kullanılan bir üretim sürecinde K sabittir.

K sabitken L'nin oranı belli bir noktaya kadar üretim artışı sağlar.

Çünkü kısa dönemde azalan verimler kavnu geçerli.

* Uzun dönemde her şey değişken. Firma uzun dönemde üretim teknolojisini değiştirebilir.

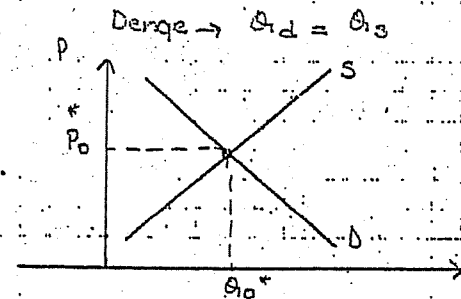

PIYASA DENGESİ

Piyasa; bir malın alıcı ve satıcısının bulunduğu her yere denir.

IS¹, D'e eşitleyen P'ye denge fiyatı, bu fiyattan piy. da işlem gören mal miktarına da denge miktarı denir.

$$Q_d = f(P) \quad Q_s = f(P)$$

Denge nin nasıl sağlanacağı ile ilgili olarak 2 yaklaşım var;

- Walrasgil
- Marshallgil

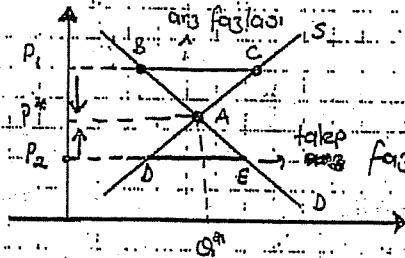
14 Ekim 2004
Perşembe

Sayet, belli bir P düzeyinde alıcıların almak istediği miktar alıcıların almak istediği miktardan fazla ise piyasada fazla vardır, tersi durumda noksan vardır.

Walrasgil. Denge: (Fiyat İntibakı)

P 'lerin intibakı sonucunda piy. da istikrarlı denge sağlanacağı genişünü ortaya koyuyor.

Eğer ver. P düzeyinde S edilen miktar $> D$ edilen miktar ise piy. da arz fazlası vardır. Bu durumun ortadan kalkması için P 'lerin düşmesi gerekir. Bu P düşüşü arz fazlası sıfır oluncaya kadar devam eder. (Ya da tam tersi.)

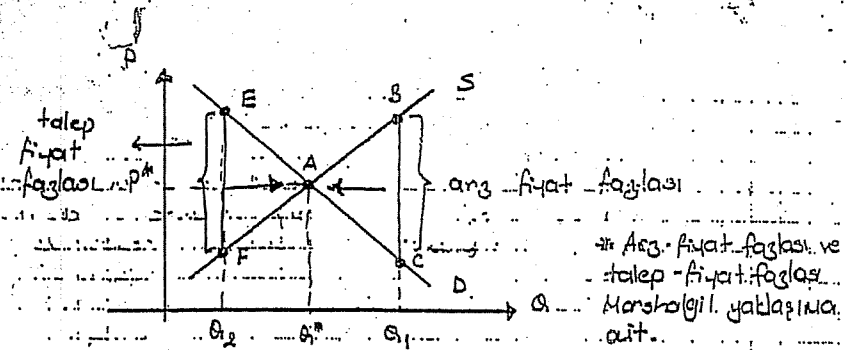
* Arz fazlası, talep fazlası kavramları Walrasgil'e ait.

Walrasgil. Yaklaşımında istikrarlı denge fiyatlandırma değişimin arz fazlası ya da talep fazlasını ortadan kaldırması ile mümkündür.

Marshallgil Yaklaşım: (Miktar İntibakı)

Piyasada istikrarlı denge sağlanabilmesi için miktarın değişmesi gerekir.

Yeni bir miktar yüksek satışların D etkileri P düzeyi, alıcıların vermeye razı oldukları P düzeyinde yüksek ise bu durumda piyasada arz-fiyat fazlası vardır. Bu durumda miktar arz-fiyat fazlasını ortadan kaldırmaya kadar düşer.

* Q_1 kadar mal almak için Q_2 kadar fiyat ödemeli.

Q_1 kadar mal almak için Q_2 kadar fiyat ödemeli.

Üretim miktarı denge üretim miktarına eşit oluncaya kadar düşer - arz fiyat fazlası durumunda - talep fiyat fazlası durumunda tersi.

Eğer bir piy. da 1 kez dengeye ulaşıldığı zaman telerrüslü.

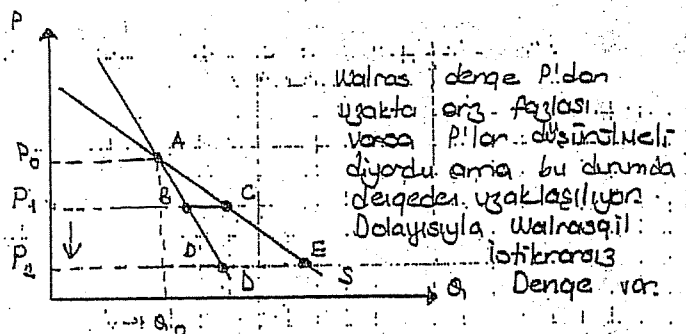
İSTİKRARSIZ DENGE

İstikrarsız denge de Marshallgil ve Walrasgil yaklaşımına aittir.

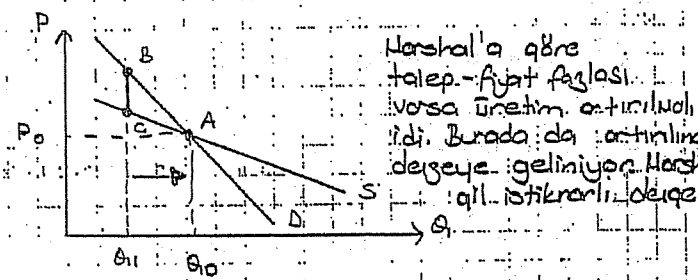
Buna göre S eğrisi de, D eğrisi gibi (-) eğimli olursa ya da D eğrisi de, S eğrisi gibi (+) eğimli olursa istikrarsız denge durumuyla karşılaştırılabilir.

Buna göre (-) eğimli D eğrisi, (+) eğimli S eğrisinden daha dik olduğunda Walrasgil istikrarlı denge ve Marshallgil istikrarsız denge durumuyla karşılaştırılır. Ya da (+) eğimli S eğrisi, (-) eğimli D eğrisinden daha dik ise Walrasgil istikrarlı denge, Marshallgil istikrarsız denge durumuyla karşılaştırılır.

Normal eğimli olması gerekir. Eğer eğriye göre daha dik bu durumda Walrasgil istikrarsız, Marshallgil istikrarlı denge ile karşılaştırılır. (Ya da tersi.)

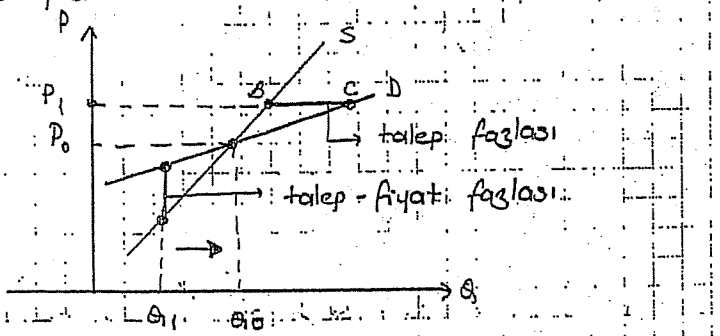

Walras denge P'den
 uykta arz - fazlası
 varsa P'ler düşmüneli
 diyor emia. bu durumda
 dengeye uzaklaşıyor.
 Dolayısıyla, Walrasgil
 istikrarlı denge var.

Marshall'a göre
 talep - fiyat fazlası
 varsa üretim artırılmalı
 idi. Burada da artırılma
 dengeye geliyor. Marshall
 gil istikrarlı denge.

Diğer durum da pozitif eğimli S eğrisi ile negatif eğimli D eğrisi ve S daha dik olsun:

Walras'a göre talep fazlası varsa P artınırlıydı.
 Dolayısıyla Walrasgil istikrarlı denge var. Talep - fiyat
 fazlası durumunda miktar artırılmalı Marshall'a göre.
 Marshallgil istikrarlı denge.

2003 / KASS
 Marshall yaklaşımına göre piy. dengesinin istikrarlı da
 bilmesi için hangisi gereklidir?

PIYASA DENGESİNİN DEĞİŞMESİ

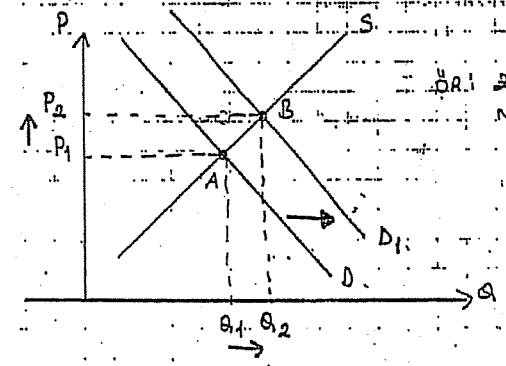
3. sınıf durum:

- Arz sabitken talebin değişmesi
- Talep sabitken arzın değişmesi
- Hem talebin hemde arzın değişmesi

Arz sabitken talebin değişmesi:

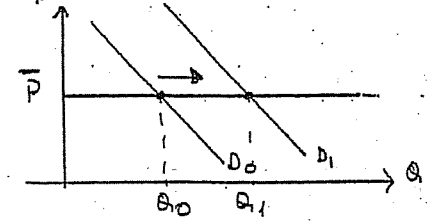
Bu durumda... piy. dengesinin ne yönde değişeceği
 arz eğrisinin eğimine bağlıdır

- S eğ. (+) eğimli: old. da D'te meydana gelen değişik-
 lik fiyat ve miktar aynı yönde değişir.

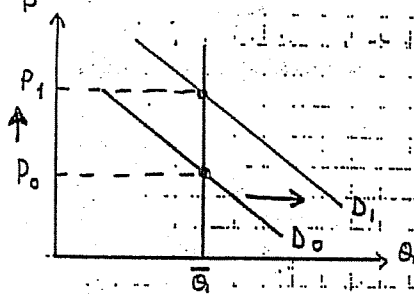

ör. 1. sınıf ve tercihlerin
 mal lehine değişmesi

- S eğ. nin eğimi "0" iken yani S esnekliği = ∞
 iken, D'te meydana gelen değ. sadece üretim miktarını
 değiştirir, P abt. kalır.

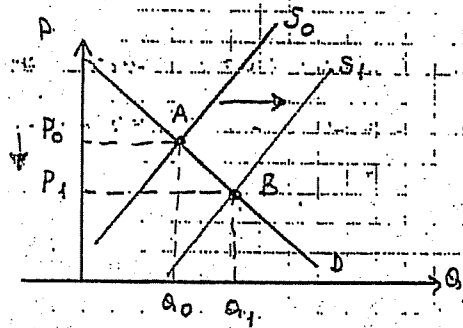
• S eğri dik olduğunda D'de meydana gelen değişimler sadece P'yi etkiler, Q sabit kalır:

Talep Sabitken Arzın Değişmesi

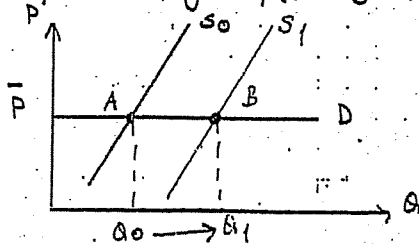
Piy. dengesinin ne yönde değişeceği talep eğrisinin eğimine bağlıdır. Esnekliğine.

• D eğrisi (-) eğimli bir doğru olduğunda S'daki değişimlik miktar ve fiyat ters yönde değişir.

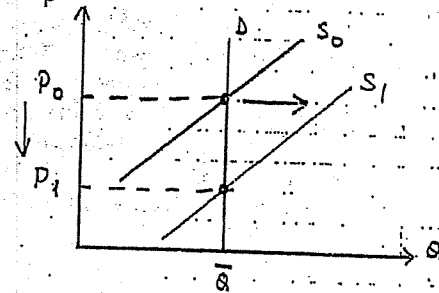

OR: aynı fiyatları düşüyor

• D eğri eğimi "0" yani $e_d = \infty$ old. zaman S'daki değişimlik P'yi değiştirmez. miktar aynı yönde değişir.

• D eğrisi eğimi ∞ iken (esnekliği "0") S'daki değişim fiyat ters yönde değişir.

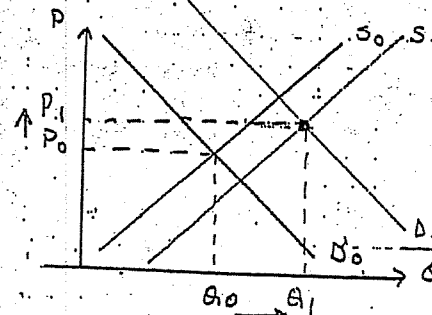

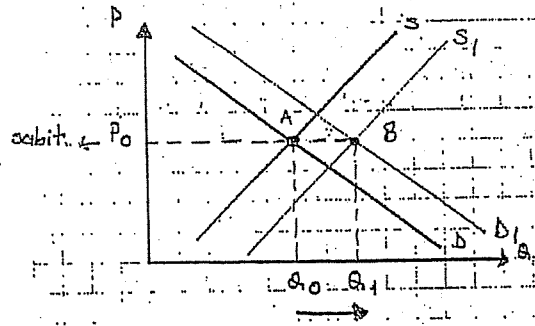
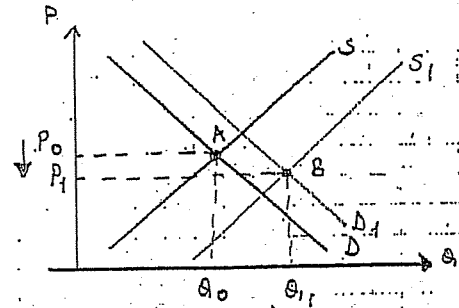
Arz ve Talebin Birlikte Değişmesi

Dengenin ne yönde değişeceği arz ve talepteki değişimlerin ne yönde olmasına bağlıdır.

* Arz ve talep aynı yönde değiştiğinde miktar kesin değişir, fiyat konusunda kesin bir şey söyleyemeyiz.

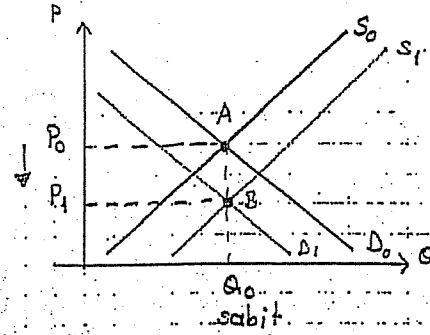
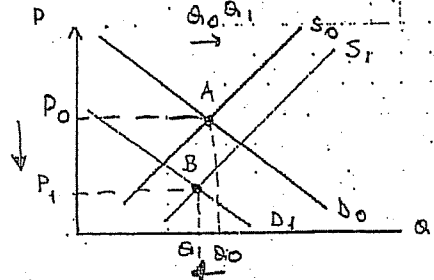
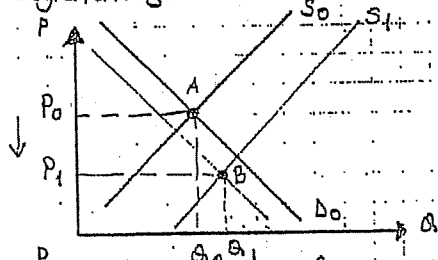
Eğer S'daki kayma D'deki kaymaktan yüksekse P düşer. D " " S'daki " " yükselir. Aynı oranda ise P değişmez!

* Arz ve talebin ters yönde değişmesi :

P kesin değişir, Q hakkında kesin bir şey söylenemez.

KPSS. 2002 :

$$\begin{aligned} Q_D &\Rightarrow P = 10 - 0.2Q \\ Q_S &\Rightarrow P = 2 + 0.2Q \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 10 - 0.2Q &= 2 + 0.2Q \\ 8 &= 0.4Q \\ Q &= 20 \end{aligned}$$

Denge Fiyatı = ?

$$P^* = \frac{6}{7}$$

KPSS. 2002 :

2 Malinin talep eğrisi. $P = 7 - 0.3Q$
arz denklemi. $P = 2 + 0.2Q$

$Q^* = ?$

$$7 - 0.3Q = 2 + 0.2Q$$

$$5 = 0.5Q$$

$$Q^* = \frac{10}{7}$$

PIYASA DENGESİNE MÜDAHALE

- Doğrudan fiyat tespiti yoluyla müdahale
- Dolaylı müdahale

A) Doğrudan Fiyat Tespiti
Hükümetler doğrudan fiyat tespit ederek 2 şekilde müdahale ederler:

1) Tavan Fiyat Pol.

2) Taban Fiyat Pol.

1) TAVAN FİYAT POLİTİKASI...

Hükümetler tüketiciyi korumak amacıyla bir malın pıyda işlem göreceği en yüksek fiyatı belirlerler.

Tavan fiyat pol. hükümetin tespit ettiği fiyatın denge fiyatından düşük olduğu zaman basarıdır.

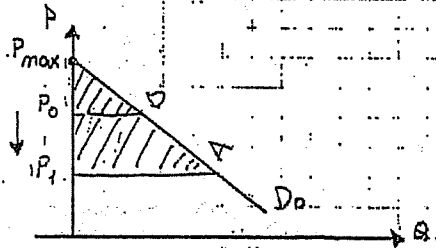
Bu durumda genellikle hük. in ettiği bir denetim ve dağıtım mekanizması oluşturulması nedeniyle kaynak dağılımı bozulur. Fiyatı denge P' in altında belirlemesi durumunda y. ki üretim deralın ve D fazlalığı sorunu ortaya çıkar. Bu sorun da uygun şartlarda ithalatta ya da y. ki ürünün teşviki ile karşılanırsa karaborsa durumu ortaya çıkar.

NOT:

TÜKETİCİ ARTIĞI

Tüketicinin bir malın birimine ödemeye razı olduğu max fiyat düzeyi ile fiilen ödediği fiyat düzeyi arasındaki farktır.

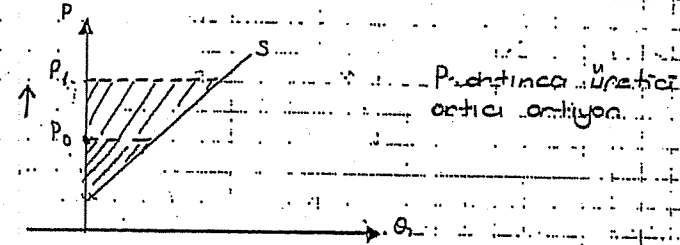
Ya da tük. artığı denge P' si üzerinde D eğrisi altında kalan alandır.

ÜRETİCİ ARTIĞI:

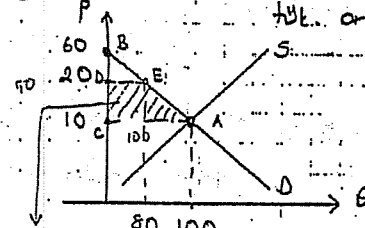
Bir üreticinin malın birimini sattığı P düzeyi ile satmaya razı olacağı min. P düzeyi arasındaki farktır.

Ya da üretici artığı denge P' si altında S eğrisi üzerinde kalan alandır.

2001 KPSS

$Q_D = 120 - 2P$

P. 10 TL'den 20 TL'ye yükselirse tük. artığı ne kadar azalışır?

$Q = 120 - 2 \cdot 50$
 $Q = 100$

$\frac{100 \cdot 50}{2} = 2500$ iken ABC

$\frac{30 \cdot 50}{2} = 750$ oldu BDE

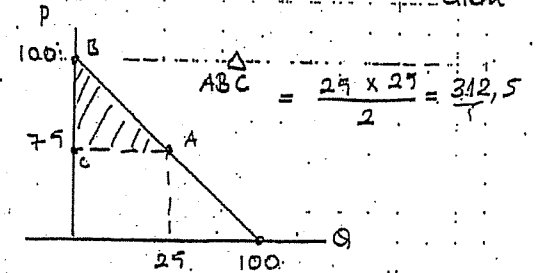
(4000'den düşüldü) \rightarrow A EDC alandı

2003 KPSS

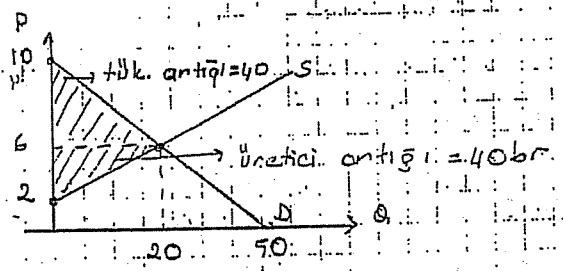
Sığıraya yönelik talep

$D(P) = 100 - P$

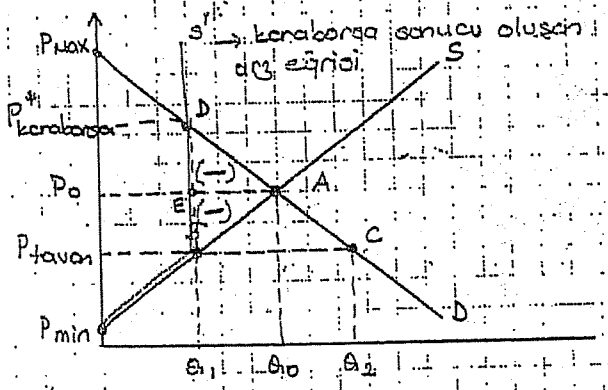
P=7.5 ise net tük. artığı nedir?

soru: $P_s = 2 + 0.2Q$
 $P_d = 10 - 0.2Q$ } Değiştirilmesinde
 Ürün ve tük. artışı nedir?

taavan fiyat pol.na devam:

Max P düzeyi, P_tavan olacak dedi hükümet!
 Talep eğrisi ortaya çıktı. BC

1) Serbest tic. durumunda BC kadar ithalat yapılır
 Yapılınca:

tük artışı: $P_{max} P_{tavan} C$

ür. artışı: $P_{tavan} B P_{min}$ oldu.

Gelir dağılımı değişti. Üreticiden tük. ye transfer
 oldu! Tüketicinin refahı arttı.

$P_0 A B P_{tavan}$ alanı üreticiden tük. ye transfer edilirdi.

Toplumsal refahdaki artış: $A B C$

Bu sonuç hükümetin önceden tedbirler alması
 sonucu ortaya çıktı. Kontrol, denetim ve dağıtım mek.
 etkili ise refah artar.

2) Diyelim ki en kısıtlı durum oldu ve ithalatt yapılmadı
 ve karaborsa oldu. Tük. ler sınırlı w. arza C_1 ve
 D noktasında fiyat adanmaya razı.

Arz ile talep eğrisi arasındaki boş kapuyon

* $P_{max} P^*_{karaborsa} D$ ⇒ tüketici artışı

* $P_{min} B D P^*_{karaborsa}$ ⇒ üretici artışı

* $A B D$ toplumsal refah kaybı
 (DARA KAYBI)

Üreticiden üretilen transfer: $P^*_{karaborsa} D E P_0$

tüketçinin net refah kaybı: $P_{karaborsa} D A P_0$

2) TABAN FİYAT POLİTİKASI

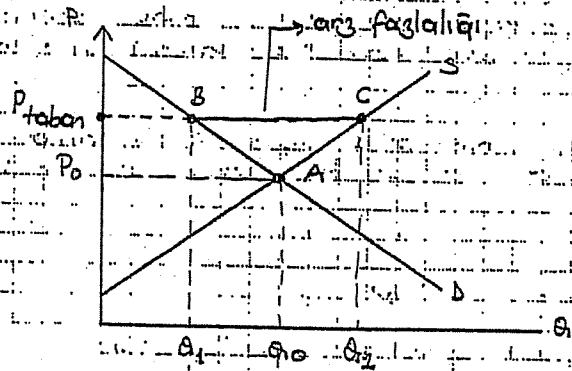
Hükümetin üretiyi korumak amacıyla bir zaman
 piy. da işlem göreceği en düşük P düzeyini tespit
 etmesi demektir.

Destekleme alımları T.C. gibi ülkelerde çok büyük
 maliyetlere neden oluyor.

Mail daha yüksek P'den piy. a. sunulduğu için
 arz artıyor, talep azalıyor ve arz fazlası ortaya
 çıkar.

Bu fazla üretim ihracat ile giderilmeli. Ya da
 bu yapılmıyorsa üretme kota kuralmalıdır.

"Kaynak dağılımında etkinlik" hem tavan hem de tavan fiyat pol. nin sonucudur. 2'si de gelir dağılımında etkinliğe neden oluyor.

B) Dolaylı Müdahale

1) VERGİLENDİRME

NOT: soru: (idari vergi)

$$S = 2P$$

$$D = 40 - 2P$$

$2P = 40 - 2P$ $P = 10$ dan düşük bir fiyat uygulanması gerekir.

soru:

x malına ait

$$Q_d = 10 - 2P$$

$$Q_s = 4 + P$$

ise hüküm x mali için

B.TL üzerinde tavan fiyat uygulanması sonucu:

$$10 - 2P = 4 + P$$

$$6 = 3P$$

$$* P = 2$$

tavan fiyat etkin değildir!
piy. fiyatı üzerinde işlem yapılır.

Hükümetler etkin bir mali politikası aracı olarak vergiyi kullanırlar.

Kamu mal ve hizmetlerinin orginin sürekli kullanılabilmesi için hükümetin gelir eklemesi gerekir. En temel geliri vergilerdir.

Vergi, hükümetin satın alma gücünün bir kısmına el koymasidir. Buna göre hükümet 2 sesit vergi alır:

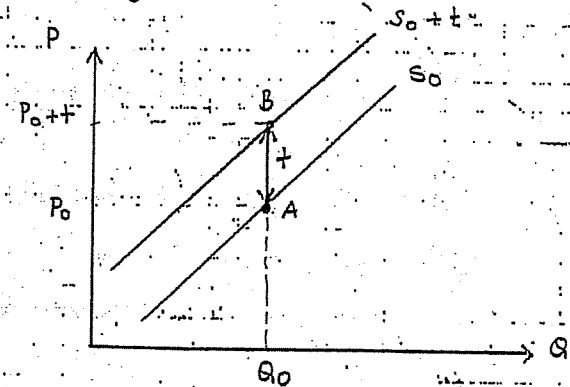
1) Faktör gelirleri üzerinden (gelirler, maaş, intikal vs...)

2) Mallar ve hizmetler üzerinden

analizde i) malın birimi üzerinden alınır (specific)
rimde ii) " satış değeri " " (ad-valorem)

→ Birim başına alınan vergi S eğrisini paralel yukarı kaldırır. (birim başına vergi kadar)

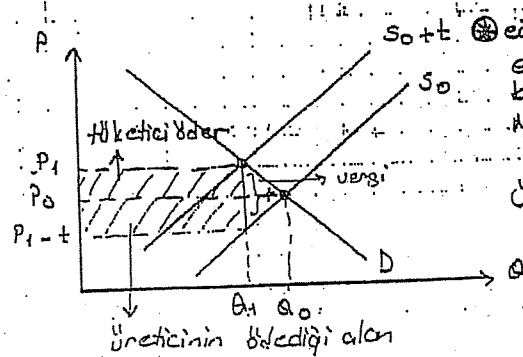
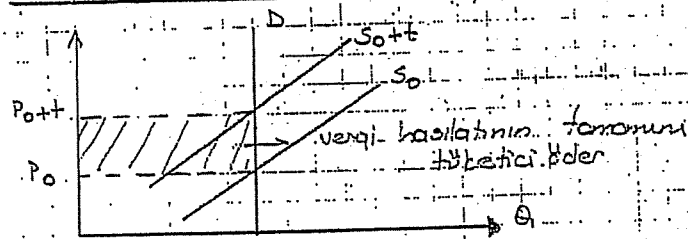
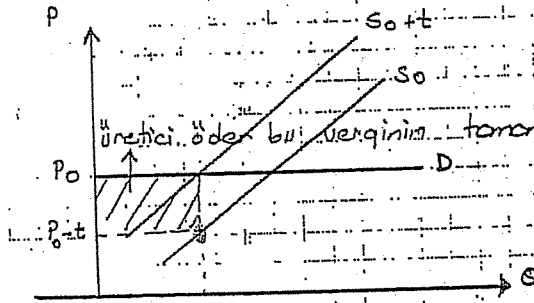
Üreticiler bu vergiyi tüketiciye yansıtmak isterler. Verginin üretici ve tüketici arasında nasıl paylaşılacağına verginin yansıması denir.

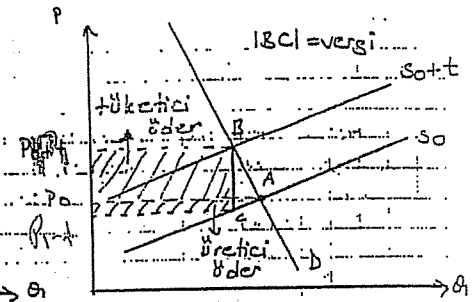
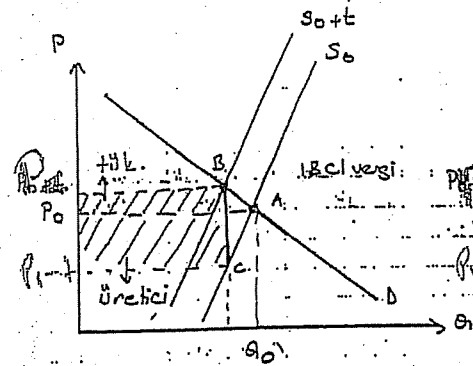
Verginin yansımaları arz ve talep eğrilerinin esnekliklerine bağlıdır:

⊗ S eğrisi normal eğimli iken, D eğrisi esnek olduğunda verginin tamamını üretici öder. D esnekliği aynı durumda, D iken verginin tamamını tüketici öder.

Normal eğimli S ve D eğrilerinde vergi konulunca verginin çoğunu esnekliği az olan taraf öder.

⊗ eğrilerin eğimleri birbirine eşitkes malın birimini başına kaçan verginin yansımaları üretici, yansımaları tüketici öder.

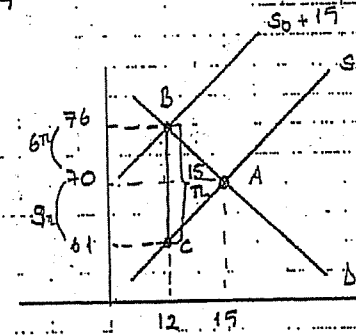
örnek: $P = 25 + 3Q$
 $P = 100 - 2Q$

$25 + 3Q = 100 - 2Q$
 $5Q = 75$
 $Q = 15$

$P = 70$

$40 + 3Q = 100 - 2Q$
 $5Q = 60$
 $Q = 12$

$P = 76$

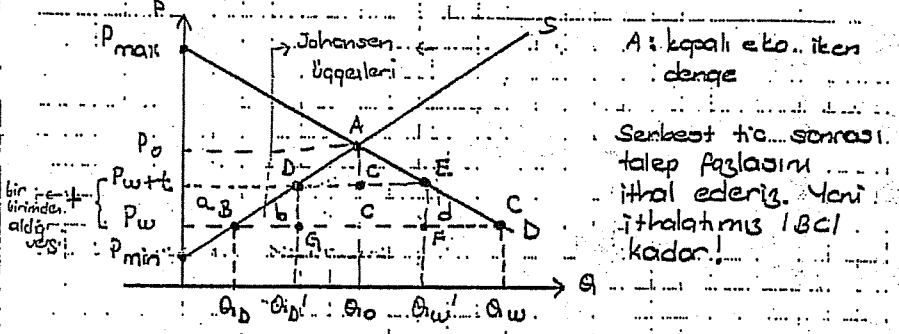
malın bir başına 15 TL vergi kayırsa verginin yansımaları? vergi hasılatı = ?

vergi hasılatı = 12×15
 $= 180 \text{ TL}$

tüketici toplam $6 \times 12 = 72$
 üretici toplam $8 \times 12 = 96$ ediyor

• GÜMRÜK VERGİLERİ

Hükümetler yeni üreticiji korumak amacıyla ve devlete gelir sağlamak amacıyla ithalata vergi koyarlar.
Bu koruma verginin kısmi denge analizi gerçeğinindeki etkileri nelerdir?

Serbest tic. sonrası tük. artışı: $P_w \cdot C - P_{max}$

Ür. artışı: $P_w \cdot B - P_{min}$

Bu durumda devlet ithalatı sınırlandırmak istiyor:

Bu malın piyasasında P_w 'ya t kadar bir vergi koyarsın

Şimdi $P = P_w + t$ oldu.

Tüketici artışı = $-(a+b+c+d)$ kadar azaldı.

Üretici artışı = $+a$ kadar arttı.

gümrük vergisi sonrası ithalat = $|DE|$
ithalat $|BC| - |DE|$ kadar azaldı.
yeni $|BG| + |FD|$ kadar azaldı.

hükümetin vergi geliri = $+c$

net refah = $-(b+d)$
etkisi

b: gümrük vergisinin y.ici üretim etkisi

b alanı: kaden. ün. faktörü rekabet şartları gerçeti olsaydı, en verimli oldukları yerde kullanılacak. Hükümet bu mali koruma altına aldığı için bu faktörler daha az verimli oldukları bu malın üretimine kaydı.

d: tüketim etkisi

vergii sonrası talep azaldığı için ortaya çıkan kayıp.

• KOTA (MİKTAR SINIRLAMASI)

Hükümet malın ne kadarının ithal edileceğine kendisi karar veriyor.

Bu durumda pı. met. işleyemiyor. arz ve talep arasındaki bağlantı met. kopuyor.

Ayrıca gümrük vergisi: koruması halinde tük. in elde ettiği vergi geliri, kota durumunda ithalatçı firmaların cebine gidiyor.

Dolayısıyla devletin gümrük vergisi elde etmesi sebebiyle gümrük vergisi koymak daha iyidir.